Lietas arhīva Nr. 1A-0084-20/35
ECLI:LV:KURT:2020:0603.1A69008420.3.S

S P R I E D U M S
Latvijas Republikas vārdā

Kurzemes rajona tiesa: tiesnesis I.Kligačs

2020.gada 3.jūnijā rakstveida procesā izskatīja administratīvā pārkāpuma lietu /pers. A/ sūdzībā par Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektores 2020.gada 30.marta lēmumu Nr.30.7-22.11/1218,-

Aprakstošā daļa

[1] Ar 2020.gada 13.janvāra Valsts ieņēmumu dienesta Nodokļu parādu piedziņas pārvaldes Trešās piedziņas daļas Trešās nodaļas vadītājas vietnieces /pers. B/ lēmumu Nr.F14G/BS007908 administratīvā pārkāpuma lietā SIA "DIŽCILDI DUS" likvidators /pers. A/ atzīts par vainīgu Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk – Latvijas APK) 166.^{35} pantā norādītā pārkāpuma izdarīšanā un sodīts ar administratīvo naudas sodu 480 EUR apmērā, atņemot tiesības ieņemt sekojošus amatus komercsabiedrībās un tās pārvaldes institūcijās: personālsabiedrības lietvedi, personālsabiedrību pārstāvēt tiesīgo biedru, kapitālsabiedrības valdes locekli, kapitālsabiedrības padomes locekli, prokūristu, parasto komercpilnvarnieku, pārstāvi filiālē, komercsabiedrības likvidatoru, sabiedrības kontrolieri un revidentu uz diviem gadiem. Kā atbildību pastiprinošs apstāklis norādīts tas, ka prettiesiska rīcība tiek turpināta, neraugoties uz pilnvaroto personu prasību to izbeigt.

[2] Minēto lēmumu Iesniedzējs pārsūdzēja, un ar Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk - VID) ģenerāldirektores 2020.gada 30.marta lēmumu Nr.30.7-22.11/1218 (turpmāk arī – Lēmums) Iesniedzēja sūdzība noraidīta.

Atbilstoši Lēmumā norādītājam, Iestādes amatpersona, konstatējot, ka SIA "DIŽCILDI DUS" ilgāk nekā divus mēnešus nav nokārtojusi parādsaistības, kurām iestājies izpildes termiņš, nosūtījusi sabiedrībai 2019.gada 8.oktobra brīdinājumu Nr.30.4-4.7.3/66094 par maksātnespējas pieteikuma iesniegšanu, norādot nokavētos nodokļu maksājumus saskaņā ar Maksātnespējas likuma 60.panta trešo daļu, vienlaicīgi brīdinot par administratīvo atbildību maksātnespējas procesa pieteikuma neiesniegšanas gadījumā un informējot adresātu par iespējamo administratīvo atbildību saskaņā ar Latvijas APK 166.^{35} pantu.

Lēmumā secināts, ka komercsabiedrība nokavētos nodokļu maksājumus nav ne labprātīgi samaksājusi, ne arī tos ir bijis iespējams piedzīt pilnā apmērā, piemērojot piedziņas līdzekļus, tādējādi ir konstatējama Maksātnespējas likuma 57.panta pirmās daļas 5.punktā noteiktā pazīme un iesniedzējam kā komercsabiedrības likvidatoram bija pienākums iesniegt tiesā maksātnespējas procesa pieteikumu.

Sūdzības iesniedzējs gandrīz 5 mēnešu garumā nav izpildījis Maksātnespējas likuma 60.panta trešajā daļā parādniekam noteikto pienākumu, kaut gan piekrītot ieņemt komercsabiedrības likvidatora amatu no 2019.gada 20.augusta iesniedzējam bija zināms komercsabiedrības stāvoklis, tādējādi viņš ir turpinājis prettiesisku rīcību neskatoties pat uz nodokļu administrācijas brīdinājumu.

Lēmumā secināts, ka iesniedzēja pārkāpumiem ir sistemātisks raksturs, kas nodara kaitējumu kopējai komercdarbības videi. Uzskata, ka papildsods - tiesību atņemšana ieņemt noteiktus amatus - ir piemērots pamatoti, jo sūdzības iesniedzējs, būdama atbildīga komercsabiedrības amatpersona, ir veikusi nopietnus pārkāpumus komercdarbības jomā. Kaitējums valsts budžetam 2020.gada 13.janvārī ir 82134.98 EUR. Ilgstoša parādnieka maksātnespējas procesa pieteikuma neiesniegšana tiesā likumā paredzētajos gadījumos rada būtisku kaitējumu komercdarbības videi, kas savukārt skar valsts un sabiedrības kopējās intereses.

Likvidatoram ir visas valdes un padomes tiesības un pienākumi, kas nav pretrunā ar likvidācijas mērķi. Sūdzības iesniedzējam kā komercsabiedrības likvidatoram visā viņa likvidatora pienākumu izpildes laikā bija zināms par komercsabiedrības nokavētajiem nodokļu maksājumiem un nespēju tos samaksāt. Pienākums iesniegt maksātnespējas procesa pieteikumu tiesā ir iesniedzējam kā komercsabiedrības likvidatoram.

Likvidators maldīgi uzskata, ka viņam būtu pienākums iesniegt komercsabiedrības maksātnespējas pieteikumu tiesā tikai pamatojoties uz Maksātnespējas likuma 57.panta pirmās daļas 6.punktu, jo uzņēmuma likvidācijas procesā parādniekam ir gan vispārīgais pienākums kā jebkuram citam parādniekam iesniegt juridiskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu, ja pastāv Maksātnespējas likuma 57.panta pirmās daļas 5.punktā minētā pazīme, gan papildus pienākums- Maksātnespējas likuma 57.panta pirmās daļas 5.punkta gadījumā.

Lēmumā norādīts, ka atbildību pastiprinošs apstāklis piemērots pamatoti.

[3] 2020.gada 24.aprīlī Kurzemes rajona tiesā saņemta Iesniedzēja sūdzība par Lēmumu (turpmāk - Sūdzība).

Iesniedzējs Sūdzībā norāda, ka nepiekrīt Lēmumam, jo sabiedrības likvidācija un maksātnespējas process ir divi dažādi sabiedrības darbības izbeigšanas veidi. No Maksātnespējas likuma jēgas un būtības neizriet, ka likvidatoram sabiedrības likvidācijas procesa laikā būtu jāiesniedz maksātnespējas pieteikums, ja pastāv Maksātnespējas likuma 57.panta pirmās daļas 5.punktā vai 57.panta pirmās daļas 9.punktā noteiktās pazīmes. Turklāt Maksātnespējas likuma 57.panta pirmās daļas 9.punktā noteiktā pazīme nemaz nevar pastāvēt, ja sabiedrībai ir uzsākts likvidācijas process, jo sabiedrības tiesiskās aizsardzības process un likvidācijas process izslēdz viens otru.

Tāpat Maksātnespējas likuma 57.panta pirmās daļas 5.punktā un 57.panta pirmās daļas 6.punktā noteiktās maksātnespējas pazīmes izslēdz viena otru – jo sabiedrības likvidācijas procesa laikā ir noteikta citāda kreditoru prasījumu apmierināšanas kārtība, kura atbilstoši Komerclikuma 325.pantam notiek pēc tam, kad kreditori ir pieteikuši savus kreditoru prasījumus, bet atbilstoši 325.panta otrajai daļai – tikai pēc tam, kad likvidators piedzinis parādus, ieskaitījis summas, kas sabiedrībai pienākas par neapmaksātajām kapitāla daļām, pārdevis sabiedrības mantu.

Uzskata, ka dotajā gadījumā, lai izlemtu jautājumu par to, kad tad likvidatoram būtu jāiesniedz likvidējams sabiedrības maksātnespējas procesa pieteikums, būtu jāvadās no vispārējās tiesību normas, kas atrodama Komerclikuma 323.pantā, bet Maksātnespējas likuma kā speciālā likuma normas būtu piemērojamas tikai, lai noteiktu turpmāko kārtību kādā ir realizējams šis likvidatoram uzliktais tiesiskais pienākums.

Pie tam pati Maksātnespējas likumā 57.pantā 1.daļas 6.punktā ietvertā tiesību norma gramatiski tulkojot atšķiras no Komerclikuma 323.pantā ietvertā tiesiskā regulējuma, tomēr savā saturiskajā būtībā ir identiska Komerclikuma 323.pantā ietvertajai normai, jo būtiski neatšķiras no tās tā iemesla dēļ, ka Komerclikuma 326.pants (Likvidācijas sākuma finanšu pārskats), kas līdz 12.07.2017. noteica likvidatora pienākumu pēc kreditoru prasījumu pieteikšanas termiņa beigām sastādīt sabiedrības likvidācijas sākuma finanšu pārskatu" ar 13.07.2017. grozījumiem ir izslēgts no Komerclikuma. Un ja likvidatoram nav vairs jāsagatavo Likvidācijas sākuma finanšu pārskats, tad arī nav iespējams konstatēt Maksātnespējas likumā noteikto pazīmi, ka

saskaņā ar sākuma finanšu pārskatu parādniekam nepietiek aktīvu, lai apmierinātu visus pamatotos kreditoru prasījumus. Šajā gadījumā arī atbilstoši Maksātnespējas likumam likvidācijas procesā esošai sabiedrībai maksātnespējas procesa var piemērot tikai tad, ja apstāklis, ka parādniekam nepietiek aktīvu, lai apmierinātu visus pamatotos kreditoru prasījumus, atklājas likvidācijas gaitā.

Uzskata, ka Maksātnespējas likums nekādā veidā nenosaka vēl kādus citus tiesiskos pamatus maksātnespējas pieteikuma iesniegšanai sabiedrības likvidācijas gadījumā. No kā var secināt, ka parādnieka likvidatoram būtu jāiesniedz parādnieka maksātnespējas pieteikums tikai vienā gadījumā- ja apstāklis, ka parādniekam nepietiek aktīvi, lai apmierinātu visus pamatotos kreditoru prasījumus, tiek konstatēts parādnieka likvidācijas gaitā.

Ņemot vērā, ka visa Valsts ieņēmumu dienesta 2019.gada 12.novembrī uzsāktā administratīvā pārkāpuma lietvedība balstās tikai uz pieņēmumu, ka sūdzības iesniedzējs, kā sabiedrības likvidators atbilstoši Maksātnespējas likuma 60.panta 3.daļai un 57.panta pirmās daļas 5.punktam nav iesniedzis Komercsabiedrības maksātnespējas procesa pieteikumu tiesā, uzskata, ka iestāde administratīvās pārkāpuma lietvedības gaitā nav noskaidrojusi vai ir izdarīts administratīvais pārkāpums, vai iesniedzējs ir vainīgs tā izdarīšanā un vai to var saukt pie administratīvās atbildības par šo pārkāpumu.

Uzskata, ka pie visiem augstāk minētiem apstākļiem nav pamata uzskatīt, ka iesniedzējs kā SIA "Dižcildi DUS" likvidators būtu izdarījis LAPK 166.^{35}pantā paredzēto administratīvo pārkāpumu.

Lūdz Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektores 2020.gada 30.marta lēmumu Nr. 30.7-22.11/1218 atcelt.

[4] Ņemot vērā, ka lietas dalībnieki nav izteikuši lūgumu par lietas izskatīšanu mutvārdu procesā, tiesa atzīst par iespējamu iesniegto sūdzību izskatīt rakstveida procesā, par ko iepriekš paziņots Sūdzības iesniedzējam un iestādei – VID, 2020.gada 30.aprīlī nosūtot paziņojumu, kurā norādīts, ka 2020.gada 03.jūnijā tiesas kancelejā būs pieejams nolēmums.

Motīvu daļa

[5] Novērtējis administratīvā pārkāpuma lietā esošos pierādījumus, tiesnesis secina, ka /pers. A/ sūdzība ir pamatota daļēji, bet Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektores I.Jaunzemes 2020.gada 30.marta lēmums Nr.30.7-22.11/1218 grozāms soda mēra ietvaros, kas paredzēts normatīvajā aktā par atbildību par administratīvo pārkāpumu turpmāk minēto apsvērumu dēļ.

Saskaņā ar Latvijas APK 289.^{6} panta septītās daļas noteikumiem, izskatot administratīvā pārkāpuma lietu, tiesa pārbauda vai ir noticis administratīvais pārkāpums, vai persona, kuru sauc pie administratīvās atbildības, ir vainīga šā pārkāpuma izdarīšanā, vai persona ir sodāma par šo pārkāpumu. Tāpat tiesai jāpārbauda pieņemtā lēmuma likumība un pamatotība.

[5.1] Lietā pastāv strīds par to, vai sūdzības iesniedzējam atbilstoši Maksātnespējas likuma 60.panta trešajai daļai bija pienākums iesniegt juridiskās personas maksātnespējas pieteikumu.

Latvijas APK 166.^{35} pants nosaka, ka par parādnieka maksātnespējas procesa pieteikuma neiesniegšanu likumā paredzētajos gadījumos uzliek naudas sodu fiziskajām personām vai valdes loceklim no divsimt astoņdesmit līdz septiņsimt euro, atņemot valdes loceklim tiesības ieņemt noteiktus amatus komercsabiedrībās vai bez tā.

Minētā norma ir blanketa un administratīvā atbildība iestājas tikai, ja likums paredz parādnieka pienākumu to iesniegt, bet parādnieks pieteikumu nav iesniedzis.

Pārbaudot Iestādes Lēmuma pamatojumu, tiesa atzīst, ka Iestāde ir pareizi novērtējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus daļā par pārkāpuma sastāvu. Tiesa atzīst, ka lietā nav iesniegti jauni pierādījumi, kas nebija izvērtēti VID ģenerāldirektores I.Jaunzemes lēmumā. Tāpat iepazīstoties ar lietas materiāliem, tiesa nekonstatē, ka Iestāde administratīvās lietas izskatīšanas procesā iestādē būtu izdarījusi procesuālus pārkāpumus, kas būtu par pamatu Lēmuma atcelšanai.

Tiesa atzīst, ka Iestādes lēmumā ir pareizi konstatēti faktiskie un tiesiskie apstākļi daļā par sūdzības iesniedzēja vainu Latvijas APK 166.^{35}pantā paredzētā administratīvā pārkāpuma izdarīšanā, līdz ar to tiesa saskaņā ar Latvijas APK 289.^{13} panta trešo daļu pievienojas VID ģenerāldirektores Ilzes Jaunzemes 2020.gada 30.marta lēmumā Nr.30.7- 22.11/1218 norādītajai motivācijai, un uzskata, ka izvērstāks argumentu izklāsts šajā daļā nav nepieciešams. Tiesa atzīst, ka VID ģenerāldirektores I.Jaunzemes lēmumā faktiski jau sniegtas atbildes uz sūdzībā izteiktajiem apgalvojumiem, kam tiesa pievienojas.

Tiesa secina, ka sūdzības iesniedzējs nepamatoti sašaurina to gadījumu loku, kad tieši likvidatoram ir pienākums iesniegt maksātnespējas procesa pieteikumu. Komercsabiedrības likvidatora pienākums iesniegt maksātnespējas procesa pieteikumu ir tieši noteikts Komerclikuma 323.pantā, Maksātnespējas likuma 60.panta trešajā daļā. Likvidatoram, sākot pildīt pienākumus, ir pienākums iepazīties ar Komercsabiedrības finansiālo stāvokli un nepieciešamības gadījumā iesniegt maksātnespējas procesa pieteikumu tiesā arī Maksātnespējas likuma 57.panta pirmās daļas 5.punktā noteiktā gadījumā. Tiesas skatījumā, Maksātnespējas likumā un Komerclikumā nav konstatējamas pretrunas kā uzskata sūdzības iesniedzējs.

Ievērojot likuma "Par nodokļiem un nodevām" 15.panta pirmās daļas 2.punkta regulējumu, komercsabiedrības vadītājs ir atbildīgs par normatīvajos aktos noteiktās nodokļu maksāšanas kārtības ievērošanu un Maksātnespējas likuma 60.panta trešajā daļā paredzētā pienākuma izpildi. Iestāde Lēmumā pamatoti konstatējusi, ka Iesniedzējs nav nodrošinājis pasākumus, lai ierosinātu grūtībās nonākušās sabiedrības maksātnespējas procesu un Iesniedzēja izdarītā administratīvā pārkāpuma sastāvs pēc Latvijas APK 166.^{35} panta ir pierādīts.

No lietas materiāliem izriet, ka SIA "Dižcildi DUS" nodokļu parādus nav ne labprātīgi samaksājusi, ne arī tos ir bijis iespējams piedzīt, piemērojot piedziņas līdzekļus, tādējādi konkrētajā gadījumā konstatējama Maksātnespējas likuma 57.panta pirmās daļas 5.punktā noteiktā pazīme - parādnieks ilgāk nekā divus mēnešus nespēj nokārtot parādsaistības, kurām iestājies izpildes termiņš. Arī pats sūdzības iesniedzējs sūdzībā nenoliedz, ka uzņēmumam nav mantas, līdzekļu, lai maksātu VID uzrēķinātos nodokļus.

Izvērtējot Sūdzībā minētos argumentus, tiesa atzīst, ka Iesniedzēja vaina administratīvā pārkāpuma izdarīšanā ir pierādīta ar administratīvā pārkāpuma lietā iegūtajiem un likumā noteiktajā kārtībā nostiprinātajiem pierādījumiem, kas izklāstīti un vērtēti Lēmumā un tiesai šaubas par Lēmuma pamatotību un likumību nerodas.

[5.2] Atbilstoši Latvijas APK 32.panta pirmajā daļā noteiktajam sodu par administratīvo pārkāpumu uzliek ietvaros, ko nosaka normatīvais akts, kurā paredzēta atbildība par izdarīto pārkāpumu, stingrā saskaņā ar šo kodeksu un citiem aktiem par administratīvajiem pārkāpumiem. Savukārt minētā panta otrā daļa noteic, ka, uzliekot sodu, ņem vērā izdarītā pārkāpuma raksturu, pārkāpēja personību, viņa vainas pakāpi, mantisko stāvokli, atbildību mīkstinošos un pastiprinošos apstākļus.

Latvijas APK 166.^{35} panta sankcijā papildsods nav obligāts. Tiesas ieskatā likumdevējs, ieviešot papildsodu – uz laiku atņemt tiesības ieņemt noteiktus amatus, ir vēlējies panākt, ka tiek sasniegts šī soda mērķis – komersanta amatpersonas, kas izdara nopietnus pārkāpumus komercdarbības jomā, atturēšanu no vadošu amatu ieņemšanas komercsabiedrībās.

Tiesa atzīst, ka Iestādei nebija pamata paplašināti tulkot to personu loku, kurām saskaņā ar Latvijas APK 166.^{35}panta sankciju paredzēta iespēja piemērot papildsodu – atņemt tiesības ieņemt noteiktus amatus komercsabiedrībās, un piemērot to /pers. A/, kurš ieņēma likvidatora amatu. Tāpat par nepamatotiem atzīstami secinājumi par pārkāpēja rīcības sistemātiskumu, kas pēc būtības bija par pamatu papildsoda piemērošanai.

Tiesa pievienojās Kurzemes apgabaltiesas 2020.gada 5.februāra spriedumā lietā Nr. 102AA-0008-20/9, Kurzemes apgabaltiesas 2019.gada 3.decembra spriedumā lietā Nr. 102AA-0123-19/6, Rīgas apgabaltiesas 2019.gada 5.novembra lēmumā lietā Nr.1A30035519 norādītai atziņai, ka

Latvijas APK 166.[35]pantā noteikto papildsodu- atņemt tiesības ieņemt noteiktus amatus komercsabiedrībās var piemērot tikai valdes loceklim.

Latvijas APK 166.[35]pantā paredzētā administratīvā pārkāpuma objekts ir tautsaimniecības intereses komercdarbības un ekonomiskās darbības sfērā, bet pārkāpuma objektīvā puse izpaužas maksātnespējas procesa pieteikuma neiesniegšanā likumā paredzētajos gadījumos, tātad bezdarbībā.

Minētais administratīvais pārkāpums ir pabeigts ar pieteikuma neiesniegšanas brīdi (formāls administratīvais pārkāpums). Turpmākā bezdarbība, kas pieļauta jau pēc pārkāpuma izdarīšanas, attiecināma tikai uz radītā kaitējuma nenovēršanu. /pers. A/ nav saukts pie atbildības par nodokļu nemaksāšanu, tāpēc parāda nenomaksāšanu Iestāde nepareizi interpretējusi kā turpinātu prettiesisku darbību.

Tādēļ tiesa secina, ka Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektores Ilzes Jaunzemes 2020.gada 30.marta lēmumā Nr.30.7- 22.11/1218 /pers. A/ noteiktā papildsoda piemērošana un atbildību pastiprinošā apstākļa konstatēšana faktiski ir pamatota ar administratīvā pārkāpuma sastāvu veidojošām pazīmēm.

Ja sūdzības iesniedzējs /pers. A/, pildot likvidatora amata pienākumus uzņēmumā, būtu veicis nodokļu maksājumus un nebūtu nodokļu maksājumu parāds, tad viņam nebūtu arī pienākums iesniegt maksātnespējas procesa pieteikumu. Šādos apstākļos neveidotos Latvijas APK 166.[35]pantā paredzētā administratīvā pārkāpuma sastāvs, kā arī nebūtu pamata /pers. A/ saukt pie administratīvā atbildības un viņam nebūtu piemērojams ne pamatsods, ne papildsods. Līdz ar to Iestādes motīvi daļā par pastiprinošo apstākli un papildsodu atzīstami par nepamatotiem un izslēdzami. Administratīvā pārkāpuma sastāva obligāto pazīmju konstatēšana nevar būt par pamatu ne papildsoda piemērošanai, ne atbildību pastiprinošu apstākļu atzīšanai.

[5.3] Nosakot sodu /pers. A/, jāņem vērā, ka viņš ir izdarījis administratīvo pārkāpumu maksātnespējas jomā, tādā veidā apdraudot tautsaimniecības intereses, iepriekš par analoga rakstura pārkāpumu izdarīšanu nav sodīts (nav ziņu), konkrētu ziņu par viņas mantisko stāvokli lietā nav, viņa atbildību ietekmējoši apstākļi netika konstatēti. Savukārt atbildību pastiprinoša apstākļa izslēgšana ir pamats noteiktā soda mīkstināšanai.

No Tiesu informatīvās sistēmas redzams, ka arī patreiz nav iesniegts tiesā uzņēmuma maksātnespējas procesa pieteikums. Viennozīmīgi, ka ilgstoša parādnieka maksātnespējas procesa pieteikuma neiesniegšana tiesā likumā paredzētajos gadījumos rada būtisku kaitējumu komercdarbības videi, kas savukārt skar valsts un sabiedrības intereses.

Tiesa atzīst, ka sūdzības iesniedzējam nav piemērojams Latvijas APK 166.[35]panta sankcijā paredzētais papildsods – tiesību atņemšana ieņemt noteiktus amatus komercsabiedrībās, kā arī samazināms piemērotā naudas soda apmērs, nosakot naudas sodu 450 EUR apmērā, kas ir samērīgi ar Latvijas APK 22.pantā noteikto soda mērķi.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 289.[6], 289.[12] un 289.[13]pantiem, tiesa

n o s p r i e d a

/pers. A/ sūdzību apmierināt daļēji.

Grozīt Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektores I.Jaunzemes 2020.gada 30.marta lēmumu Nr.30.7-22.11/1218 daļā par piemēroto soda mēru (naudas sodu un papildsodu), nosakot /pers. A/ (personas kods /personas kods/) par Latvijas APK 166.[35]pantā paredzētā administratīvā pārkāpuma izdarīšanu naudas sodu 450 euro (četri simti piecdesmit euro) apjomā, nepiemērojot papildsodu.

Spriedumu 10 (desmit) darba dienu laikā no tā pieejamības dienas- 2020.gada 03.jūnija var pārsūdzēt Kurzemes apgabaltiesā, iesniedzot apelācijas sūdzību Kurzemes rajona tiesā.

Tiesnesis I.Kligačs